

25 JUL. '98 9:36

ADU. [REDACTED]

FAX [REDACTED]

P. 2

TUR TIL ESTLAND SOMMEREN 1998

Den 10. juli 1998 var avgang for den store reisen til Estland med ialt 19 nordmenn med stort og smått - derav 4 damer.

Estland møtte oss med sol og grønne enger + Arved, vår tolk og forteller. Det bar i veg til Hotell Stroomi i Tallinn - et riktig bra og trivelig sted. Lage tok i mot med vennlige ord - i sin helt spesielle stil.

Første dag i Tallinn begynte med gudstjeneste i kirken. Presten i sort-hvitt snakket estisk, men den vakre sangen og orgelmusikken forsto vi alle.

Den planlagte oppmarsjen med veteraner ble utelatt i år på grunn av den europeiske vonbrotnes presse, så høytideligheten foregikk i Rådhuset og var dagens høydepunkt.

Der taltes høvisk ut til menn
kvad om heider og om tykke
derpå vart eit svare renn
der ble budt på øl og sterke drykke

Så dro vi hjem til hotellet og fortsatte:

Ved solefallet trådtes dans
ille verka gamal skrott
Såvidt smått med kvinnfolk fanns
men eit rundkast gjorde lid'li godt.

Søndag var avsatt til rundsjå i gamlebyen. Den flotte gamle russisk-ortodokse kirken var tettepakket av folk - og forøvrig et vakkert syn. Regjeringsbygget rett over gaten og antikviteter ble beundret og snart var det tid for videre fart til spisested, men først etter en rask visitt til det store noe pompøse monumentet over falne russiske soldater. Det skal nå gjøres om og bli et felles monument over alle falne i krigen på estisk jord.

På tilbaketuren fant vi fram til et bortgjemt museum, her var våpen, kjøretøy og uniformer av alle slag fra siste krig.

Her var hjallarhorn for Lage Tambarskjelvo
Geir sin trommel skinte grønt med lokk
Der vart revne i uppi takevelvet
da den husbond kvad for berserkflokk
Stor ein fagnad vart han gitt
men av målet fattast lite
Gamal hærmann i sin stridsvogu sit
gildt å sjå att da, må vite

Den tredje dagen i Tallinn var avsatt til egne personlige ønsker og gjøremål, og ettersom ingen noensinne hadde sett maken til regnvær ble det ikke mye sightseeing i hvert fall. En spasertur til sjøen viste oss en vakker strand som dessverre luktet ille, men de små kioskene

som solgte kjøtt og andre husholdningsvarer var spesielle og artige. Her samlet husmødrene seg og påfallende mange var dårlig kledd.

Den 14.juli forlot vi Tallinn med kurs for Narva Jõesuu. Vi dro østover og tok en stopp i Rakvere - midt på torget. Nye sko, heklenåler og gamle Sovjet-medaljer var gevinsten her. Ferden gikk så direkte til Vaivara og minnesmerket over de norske som falt her.

Lilleborge skapte en fin høytidsstund og mintes de falne ved å legge ned en krans og fortelle litt om det som skjedde her for 54 år siden. Den påfølgende dagen var også avsatt for kransenedleggelse - denne gangen for danskenes minnestein først og fremst, som skulle avdukes. Sammen sto tyske, danske, estniske og norske veteraner og pårørende.

Bare en som har deltatt i kampene her kan beskrive noen av følelsene som melder seg en slik stund, så jeg har fått tillatelse av Lilleborge å sitere et par vers fra hans fine dikt som han har kaldt «8.mai 1995 - 50 år»:

Du ble der ute «min kjære
i ungdommens glød - en mann
Og stolt i ditt siste være
«for Norge vår Fedreland»

Vi vandret på gjengrodde stier
i tanken du følger med
oss hjem til de grønne ller
der skal du få hvile i fred

Høytideligheten ble avsluttet med middag på Den Hvite Hesten. Det var de tyske deltakerne som spanderte denne gangen. Vår lille flokk dro tidlig hjem, og den påfølgende dagen ble stort sett av det fredelige slaget. Lage hadde ordnet med en flott middag på festningen der vi alle satt rundt et kvitdukbekledd bord. God mat og godt drikke gjorde underverk for trøtte bein og rygger.

Den neste dag var det tid for oppbrudd og videre reise til Tartu. Været har vist seg fra sin beste side de siste dagene og humøret svingte seg med. Lans vegen satt folk og solgte tomater og fisk fra sine små bord og et sted traff vi en flokk ungdommer fra Litauen som tok en pause fra bussturen og sang og danset på rasteplassen. Vi oppdaget siden at det i Tartu skulle være en sang- og folkevisefestival dagen etter. Men vi skulle ikke dit.

Hærmenn fór nå sør i veig
I Tartu var det fagert bygd
Håkon Kranke knaddes her som deig
og aldri hørtos gaul so stygt!

Ja -Håkon hadde det ikke godt med sin rygg. På toppen måtte han bære alle mulige og umulige gode råd, men han tok det pent. Mens han prøvde å komme seg på hotellrommet dro vi andre til universitetsområdet i byen - i sannhet et arkitektonisk klenodium som viste seg å være mer velstelt enn noe annet vi hadde sett i Estland. Boligene i byen var også av en bedre standard og bygging var i full gang overalt.

Den siste dagen var avsatt til oppmarsjen i Elva. Litt duskregn måtte vi tåle, men det var et imponerende syn da de gamle estniske veteranene marsjerte, her var det rette rygger og firete ansikter å se. Nordmennene fulgte etter med det norske flagget og taler ble holdt. Det hele ble avsluttet med felles middag og vi tok vegen hjem.

Vi hadde definitivt hatt en vellykket tur. En godt sammensveiset gjeng som sammen med Lage hadde opplevd både høytid og glede. Lages hang til champagne ble tatt på alvor og han fikk overrakt noen flasker som han straks sjenerøst delte med oss andre.

En spesiell hilsen til Lage og hans reisefølge fra de ~~fire~~⁵ damene fikk slutt uttrykk slik:

Hill deg Lage - størst blant like
førte an i østerled
Synt oss snev av Gardarike
helt til Narvas andre bredd

God til vens med undersått
Ingermins sin fæstarkarl
og eit samkvem heitt og godt
med det svarte Hel sin herskar

Samla hærmenn - digre kara
allihop med samma tru
noen førde strid ved Narva
Russern's store skrekk og gru

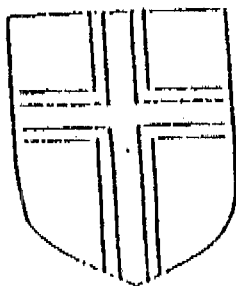
Hill deg Lage og din flokk
tak ein skål med champismedisin
herdu mann skal ha det godt
Lage - kyss din Ingermin!

Arthur R.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Regiment

Norge

Jørgen Kildal Høve
Altervik
9425 Sandsøy.

Et svar til Høve
etter en avhør i
Folk og Land

AUSTERLED.

Esterne har to Treff i Juli mnd. Det største samler ca 2. til 3.000 mann. Det er vesentlig folk fra 20. Est. Div som vi kjempet sammen med på Narvaavsnittet. Det andre Treffet, er fra Wiking-Narvabtl. som kjempet sammen med Div. Wiking. Begge disse har sine samlinger hver sin lørdag i Juli mnd.. Vi har fått en masse venner blandt disse esterne. For å få med oss begge disse Treffene - må vi være borte i 10 dager. Dette blir betydelig dyrere enn de 7 dagers-turene som Oddvar oppererer med. Mellom de to treffene våre, reiser vi av og til, til en annen krigsskueplass, Kurland i Latvia, dit er den en ca 1.200 km omvei. Oddvar og jeg har diskutert et samarbeide. På besøkene i St. Petersburg treffer du ingen russere. Vi treffer mange estere hvert år. Du ser noe av opplegget mitt, hvor vil du smette inn besøket til Leningrad? Har du en fornuftig løsning? Som du skjønner, Oddvar har et betydelig billigere opplegg. Vår flybillett med SAS koster med honnørbillett kr. 2.677,- Spør Oddvar hva russerne tar for flyreisen Fornebo-Leningrad

Lillestrøm, den 27. juli 1998.

Med vennlig hilsen

Lage Sogaard, Mittedaløgata 3, N-2000 Lillestrøm
tlf. 63 81 65 12 / fax 63 80 19 48

7. juli 1998

SS-veteraner møttes i Estland

TALLINN. Omkring 1500 estiske veteraner fra den annen verdenskrig, deriblant flere SS-veteraner, møttes i Estland i dag, men samlingen utløste ikke den samme diskusjonen som et tilsvarende møte i Latvia i vår. Estlands utrikesminister Toomas Ilves hadde de latviske SS-veteranenes pårørelse klart i minne da han advarte mot den kritikken som kunne følge i kjølvannet av lørdagens samling i Tallinn. Men kritikken har i stor grad uteblitt. Det har så blitt sagt i dag, så en talskvinne for det finske Henriksson frambrakte.

Arrangøren av samlingen under strek av vesten ble klippet for å hindre den styrtende sykkelene i å bli på veien, og ikke for Hitler, nazistene og de som gjorde det. Den estiske topp-politikeren eller høyere myndighetene tok under lørdagens samling, der de måtte forsvare seg. Dalbinih ga av etter å ha deltatt i de mange år med SS-veteranene. Opptøget i Latvia har så utløst noen internasjonale reaksjoner, mens...

12. 7. 1998

Velkommen hjem!

Du lot vel den tapte frontkjempe
 han som for han har blitt de
 etter å ha vært i et hull -
 for lov til å bære det norske
 flagg hjem
 dine tidligere venner